Valg af statsgaranti eller selvbudgettering i budget 2024-2027

Konklusion
Administrationen anbefaler at der vælges statsgaranti i 2024, på trods af at beregningerne viser at det giver en foreløbig gevinst på 46,0 mio. kr., hvis der vælges selvbudgettering fremfor statsgaranti.

Den Økonomiske Redegørelse (ØR) har ultimo august 2023 hævet udskrivningsgrundlaget med 19,5 mia. kr. i 2024 på landsplan, svarende til 1,6% ift. det udmeldte statsgaranterede udskrivningsgrundlag fra Økonomiaftalen i maj. Det er et meget voldsomt vækstskøn på kun 3 måneder. Hvis det endelige resultat for indkomstår 2024 efterfølgende falder med bare 1,3-1,4%, så er hele den skønnede gevinst ved selvbudgettering væk.
De seneste år har vist voldsomme udsving i skatteskønnene, og der ses heller ingen kontinuitet med det nye kortsigtede skøn fra ØR. Usikkerheden er betydelig og administration finder det uhensigtsmæssigt at så vital budgetlægning snart har karakter af tilfældigheder.

Balancen mellem risikovillighed og fornuftig fremtidssikring af budgetterne er vanskelig, men konsekvenserne ved for høj risikovillighed kan blive store.
Administrationen anbefaler derfor statsgaranti i 2024, som vurderes som det sikre valg.

Statsgaranti eller selvbudgettering i Næstved Kommune*

Statsgaranti	2020	2021	2022	2023	2024
Provenu indkomstskat	3.468.003	3.484.511	3.624.866	3.856.220	4.116.581
Tilskud og udligning	1.519.404	1.821.887	1.790.531	1.742.110	1.759.511
Netto provenu	4.987.407	5.306.398	5.415.397	5.598.330	5.876.092
Regulering 3 år efter	0	0	0	0	0
I alt inkl. Efterreg.	4.987.407	5.306.398	5.415.397	5.598.330	5.876.092

Selvbudgettering	2020	2021	2022	2023	2024
Provenu indkomstskat	3.414.587	3.684.520	3.785.128	3.921.207	4.093.592
Tilskud og udligning	1.519.404	1.821.885	1.790.531	1.742.110	1.776.761
Netto provenu	4.933.991	5.506.405	5.575.659	5.663.317	5.870.353
Regulering 3 år efter	8.366	16.086	38.459	84.756	51.733
I alt inkl. Efterreg.	4.942.357	5.522.491	5.614.118	5.748.073	5.922.086

Forskel, gevinst ved statsgaranti	2020	2021	2022	2023	2024
Provenu indkomstskat	53.416	-200.009	-160.262	-64.987	22.989
Tilskud og udligning	0	2	0	0	0
Netto provenu	53.416	-200.007	-160.262	-64.987	22.989
Regulering 3 år efter	-8.366	-16.086	-38.459	-84.756	-68.983

I alt inkl. Efterreg.	**45.050**	**-216.093**	**-198.721**	**-149.743**	**-45.994**

Et yderligere usikkerhedspunkt til ØR's nye vækstskøn er at indkomstår 2022 som er tæt på at være slutlignet faktisk er nedskrevet 1,9%-point på landsplan på 3 måneder, samtidig med at ØR fremadrettet vurderer at vækstskønnene skal stige.

Skatteberegningerne i landets kommuner er dybt afhængige af nationale vækstskøn, og den Økonomiske Redegørelse (ØR) fra Finansministeriet er en integreret del af KL's skatte- og tilskudsmodel.
De økonomiske skatteskøn har i budgetlægningen vedr. alle årene 2021-2023 vist sig at være for dårlige og ligge meget langt fra de efterfølgende endelige eller foreløbige skatteindtægter for indkomstårene.
På den baggrund har stort set alle kommuner valgt forkert i 2021-2023.
Alle kommuner valgte statsgaranti i 2021 og under 10% har valgt selvbudgettering i hhv. 2022 og 2023, men ikke de samme kommuner hvert år.

Endelige skøn 2020-2021
Resultatet for 2020 udgør en endelig gevinst på 45,1 mio. kr. ved valg af statsgaranti.

Resultatet for 2021 er nu også endeligt, og her er der et betydeligt tab ved valg af statsgaranti på 216,1 mio. kr.
I 2021 har alle landets kommuner valgt statsgaranti, og alle skulle have valgt selvbudgettering. Sjældent har et budgetår været så svært at prognosticere, pga. hele Corona-situationen.
Skattevækstskønnet for hele landet endte på 8,3%, hvorimod Næstveds vækst udgjorde 7,9%
Forskellene til budgetlægningen i efteråret 2020 er næsten 5%-point højere i vækstskøn, så forudsætningerne med vækstskønnene fra ØR til budgetlægningen har reelt været ubrugelige.

Foreløbige skøn viser et forventet tab ved valg af statsgaranti i 2022 og 2023
Grundlæggende for budget 2022 har ingen kunnet forudse de endelige økonomiske vækstskøn der er kommet på bagkant af Corona. Samtidig har året været præget af krigen i Ukraine, stigende energipriser og generelt stigende inflation. Samtidig har der været betydelige tab på afkast fra pensioner.
Mest overraskende er det måske at skattevæksten på 3 måneder siden Økonomiaftalen er nedskrevet fra 5,4% på landsplan til 3,5%. Næstved er nedskrevet fra tilsvarende 5,4% til 2,7%

I 2022 forventes nu et foreløbigt tab på valg af statsgaranti på 198,7 mio. kr.

I 2022 har 9 af landets kommuner valgt selvbudgettering, og de står til en forventet gevinst på foreløbig 1,29 mia. kr. i 2025, men til sammenligning udgjorde dette tal i juni 1,81 mia. kr., så dette fald er ganske betydeligt på kun 3 måneder.

Til budget 2023 viste skatteskønnene oprindeligt en forventet vækst på landsplan på 2,5% og 2,3% i Næstved. Det foreløbige resultat for budget 2023 viste på daværende tidspunkt et samlet tab ved valg af statsgaranti på 8,4 mio. kr.

Fejlskønnene fra ØR er igen betydelige, for nu forventes væksten på landsplan at udgøre 4,9% og i Næstved 3,6%. 3 måneder tidligere i juni var de tilsvarende vækstskøn hhv. 3,1% og 2,1%.

I 2023 forventes derfor nu et foreløbigt tab på valg af statsgaranti på 149,7 mio. kr.

I 2023 har 8 af landets kommuner valgt selvbudgettering, og de står til en forventet gevinst på foreløbig 678 mio. kr. i 2026.

Når der er kommuner, der vælger at selvbudgettere og de får en gevinst ud af det, vil bloktilskuddet til kommunerne blive reduceret med et tilsvarende beløb, det år hvor de selvbudgetterende kommuner får udbetalt deres gevinst, hvilket er 3 år efter valget af selvbudgettering. For 2022 forventes en gevinst for de selvbudgetterende kommuner på 1,29 mia. kr., Næstved vil i 2025 blive trukket ca. 18 mio. kr. i bloktilskud for at være med til at finansiere deres gevinst. For 2023 vil Næstved i 2026 blive trukket knapt 10 mio. kr. Tallene er under forudsætning af at prognoserne holder. De eventuelle tab som vi skal betale er ikke indregnet i budgettet.

Det foreløbige resultat for budget 2024 viser et samlet tab ved valg af statsgaranti på 46,0 mio. kr. - men på trods af det, så går anbefalingen på valg af statsgaranti.

For 2024 viser de foreløbige beregninger umiddelbart, at det bedst kan betale sig at vælge selvbudgettering, da der ligger en foreløbig opgjort gevinst herved på 46,0 mio. kr. inkl. efterregulering i 2027.
På trods af det nye vækstskøn fra ØR, så ligger Næstveds selvbudgetterende provenu 23 mio. kr. under statsgarantien i 2024. Hele gevinsten på 67 mio. kr. ligger derfor i efterreguleringen i 2027, hvor det primært er på udligningen af beskatningsgrundlaget, hvilket skyldes afhængighed af at den samlede indtægtsstigning skal komme fra andre kommuner.
Så Næstved skal ved valg af selvbudgettering afvige fra normale logiske teorier om enten at have et stigende folketal eller generelt stigende skatteindtægter, der er højere end statsgarantien.

ØR har ult. august hævet udskrivningsgrundlaget med 19,5 mia. kr. i 2024 svarende til 1,6% ift. det udmeldte statsgaranterede udskrivningsgrundlag fra Økonomiaftalen. Det er et meget voldsomt vækstskøn på kun 3 måneder siden ult. maj.

Om vækstskønnet holder, kan ingen reelt vide, men Næstved er enormt sårbare, hvis vækstskønnet på landsplan i det endelige resultat for indkomstår 2024 falder bare 1,3-1,4% ift. det nye udmeldte budgetniveau. For så er hele gevinsten ved selvbudgettering væk.

Administrationen vurderer at det er risikabelt at gå efter selvbudgetteringen, for hvis den fejler kan en negativ efterregulering i 2027 få store konsekvenser for den fremtidige budgetlægning. Administrationen ville være mere risikovillig, hvis Næstved ved selvbudgettering i udgangspunktet havde et positivt skatteprovenu, der lå højere end statsgarantien, og ikke som nu med et negativt provenu på 23 mio. kr.

Sandsynligheden for at vælge forkert ved valg af statsgaranti er også et muligt scenarie, men skulle det ske, at Næstved går glip af en evt. gevinst ved selvbudgettering, så er der ikke

risiko for at det på samme måde påvirker de nuværende budgetrammer, som er fastlagt ved budgetforliget.

Hvis landstallene holder og Næstved vælger statsgaranti, vil vi igen for 2024 skulle være med til at betale en andel af de selvbudgetterende kommuners gevinst, uden at vi selv har fået andel i gevinsten.

Næstved har været i dialog med flere andre kommuner som er lidt i den samme situation. De ser dog i modsætning til Næstved en positiv udvikling i deres eget udskrivningsgrundlag, men ikke med en landsgennemsnitlig udvikling. Så de er også afhængig af en stor efterregulering i 2027, som igen skal komme som kompensation for at andre kommuner oplever enorme vækststigninger, over landsgennemsnittet.
Så reelt har mange kommuner nu overvejelser omkring selvbudgettering, hvor de i meget høj grad er afhængige af at det skal gå bedre andre steder, end i deres egen kommune.

Administrationens anbefaling er derfor et valg af statsgaranti.

Hvis der vælges statsgaranti, så er der 100% budgetsikkerhed i det nuværende budget.

Omvendt, hvis valg af selvbudgettering ender med et tab (eller gevinst), så vil det skulle indarbejdes om tre år i budget 2027.

Uanset valget er der en kollektiv afregning 3 år efter for alle kommuner af et samlet tab eller gevinst vedr. de selvbudgetterende kommuner

Kirkeskatten vil være omfattet af de samme regler ved selvbudgettering med afregning af en efterregulering om tre år.

Risikovurderingen af indtægtsprognosen og udviklingen i udskrivningsgrundlaget

Skønnene bygger nu på at den Økonomiske Redegørelse (ØR) fra ultimo august 2023, forventer en stigende økonomisk vækst, ift. den tilsvarende ØR fra maj 2023 som dannede grundlag for Økonomiaftalen. I ØR maj 2023 forventedes en vækst i BNP for 2023 og 2024 på hhv. 0,6% og 1,4%.
ØR fra august 2023 forventer nu en vækst i BNP på 1,2% i 2023 og uændret 1,4% i 2024.

Nationalbanken og de større pengeinstitutter ser også et øget vækstskøn, men med variation, og med varierende forventninger til udviklingen i inflation, renter, bolighandler, privatforbrug, beskæftigelse og i hvor høj grad BNP-væksten er påvirket af én medicinalvirksomhed, som ikke nødvendigvis i samme grad påvirker den kommunale indkomstskat. Dertil kommer varierende nuancer i forventningerne til verdensøkonomien, herunder bl.a. vækstforventninger til Kina, samt hvordan det vil gå i Danmarks handelsmæssige nærområder, og den generelle vækst i Europa.
Parametre er mange, og reelt har Næstved Kommune ingen forudsætninger for at kunne vurdere anderledes, men præcisionen i tidligere års skøn kan diskuteres, og faktisk har ØR udarbejdet en prognoseevaluering i 2023, der også har til formål at vise, at deres fejlskøn er

lidt mindre end sammenlignelige institutioner fejlskøn over en længere periode. Selvom ØRs fejlskøn er mindre, er de ret store. Fejlene går dog i begge retninger, så ØR har både skønnet for højt og for lavt. Det gør det ikke lettere at vælge imellem statsgaranti og selvbudgettering at vide at deres skøn er fejlbehæftet i væsentlig grad og at der desuden både er tale om at de skønner for højt og for lavt.

Beskrivelsen af variationen i de underliggende parameterskøn fra forskellige økonomiske institutioner, har kun til formål at vise skrøbeligheden i at vækstskønnet i det kommunale udskrivningsgrundlag ikke må falde med 1,3-1,4% ift. det nyeste skøn fra ØR, jf. omtale tidligere omkring anbefaling af statsgaranti 2024.

Omkring de konkrete beregninger i skatte-, tilskuds- og udligningsmodellen, så ses ikke nogen speciel usikkerhed ift. folketal 2024. Usikkerheden opstår først fremadrettet, i relation til i hvilket tempo ukrainerne formodes at rejse hjem.

Så udfordringen til budgetlægningen er i høj grad usikkerheden omkring udviklingen i udskrivningsgrundlaget. Allerværst er det faktisk at kunne konstatere at landsudviklingen i 2024 er langt mere afgørende for Næstved, end skønnet af vores eget udskrivningsgrundlag. Det er ikke en situation der er oplevet tidligere i Næstved, og reelt er det en håbløs situation at skulle håndtere, for den enkelte kommune.

Usikkerheden er derfor meget stor, og balancen mellem risikovillighed og fornuftig fremtidssikring af budgetterne er vanskelig.

Administrationen anbefaler derfor statsgaranti i 2024.

Udviklingen i udskrivningsgrundlag (UG) pr. person i kr. 1.000

Næstved	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
UG	14.737.658	15.140.512	15.684.828	16.374.369	17.219.820	18.123.604	19.030.925
CPR-folketal	83.181	83.801	84.574	84.842	84.792	85.051	85.243
(UG) pr. person	177,2	180,7	185,5	193,0	203,1	213,1	223,3
Vækst UG pr. person	7,45%	1,97%	2,65%	4,07%	5,23%	4,93%	4,77%
Vækst folketal	0,42%	0,75%	0,92%	0,32%	-0,06%	0,31%	0,23%
Vækst UG	7,90%	2,73%	3,60%	4,40%	5,16%	5,25%	5,01%
Hele landet	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
UG	1.103.062.163	1.141.396.942	1.196.883.243	1.249.191.987	1.309.894.630	1.376.714.221	1.445.372.373
CPR-folketal	5.839.955	5.873.327	5.932.561	5.958.486	5.941.373	5.957.285	5.975.326
(UG) pr. person	188,9	194,3	201,7	209,6	220,5	231,1	241,9
Vækst UG pr. person	8,00%	2,89%	3,81%	3,92%	5,16%	4,82%	4,67%
Vækst folketal	0,30%	0,57%	1,01%	0,44%	-0,29%	0,27%	0,30%
Vækst UG	8,32%	3,48%	4,86%	4,37%	4,86%	5,10%	4,99%
Næstveds Forskel i %-point til hele landet	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vækst UG pr. person	-0,55%	-0,91%	-1,17%	0,15%	0,06%	0,11%	0,10%
Vækst folketal	0,12%	0,17%	-0,09%	-0,12%	0,23%	0,04%	-0,08%
Vækst UG	-0,42%	-0,74%	-1,27%	0,03%	0,30%	0,15%	0,02%

Med ovenstående tabel er det forsøgt at fastlægge, hvad Næstveds udvikling i udskrivningsgrundlaget skyldes. Grundlaget for udskrivningsgrundlaget pr. indbygger er beregnet ud fra samme metode, som de officielle tal for beskatningsgrundlaget pr. indbygger er beregnet på baggrund af, men ovennævnte tal er ikke på samme måde officielle tal.

Det er værd at bemærke at der er sket en række ændringer i forbindelse med den nye udligningsreform. Betalingskommunefolketal ændres fra 2021 til CPR-folketal.
Næstved er traditionelt en institutionskommune, så CPR-folketallet kan direkte aflæses i væksten i folketallet på 0,12% mere end for hele landet i 2021.

Generelt ligger Næstveds vækst mest i folketallet og desværre ikke på samme måde i væksten i UG pr. person. Særligt ligger stigningen i folketallet i perioden 2021-2022, hvorimod UG pr. person i tidsperioden 2021-2023 ligger markant dårligere end landet (i vækst-år).

Væksten i budgetår 2024 er faktisk identisk med hele landet, men når det foregående år har udviklet sig dårligere end hele landet, så er det på et langt lavere grundlag som fremskrives til 2024.
I overslagsårene 2025-2027 ses endnu ikke nogen store afvigelser til resten af landet, da der fortsat ligger mange, mere generelle landsforventninger indbygget i modellen.

Helt grundlæggende er Næstveds største udfordring fortsat en meget mindre udvikling i UG pr. person til sammenligning med resten af landet, men med de økonomiske forventninger så er det måske netop her, at Næstved fremadrettet vil klare sig bedre end resten af landet. Derimod kan der godt være tvivl om hvor længe endnu Næstveds vækstmotor forventes at

være udviklingen i folketallet. Stigningen i 2025 skyldes at landsprognosen fra Danmarks Statistik har forudsat at alle ukrainere er hjemrejst inden udgangen af 2024.

Folketallet er et vigtigt parameter i beregningen af skat, tilskud og udligning
Folketallet er et væsentligt omdrejningspunkt ved fastlæggelse af de samlede indtægter fra skat, tilskud og udligning.

Folketallet har en indvirkning på alle tre parametre for alle budgetår 2024-2027 i forhold til beregningen og vurderingen af selvbudgettering.

I forhold til statsgarantien for 2024 så har det forventede folketal ikke haft nogen afgørende betydning, som det plejer at have, og det skyldes at statsgaranti-folketallet ret usædvanligt er vurderet højere end i Næstveds egen prognose, men forskellen er kun 31, så næsten identiske. Fremadrettet vil det det forventede folketal dog have en betydende indvirkning på tilskuds- og udligningsordningen for alle årene.

Folketallets fremadrettede indvirkning er lidt anderledes i forhold til udskrivningsgrundlaget, så længe, der fortsat vælges statsgaranti.

Udskrivningsgrundlaget i statsgarantien for 2024 er tillagt en garantistigning på 10,4% for alle landets kommuner i forhold til deres respektive slutopgørelse for indkomstår 2021, korrigeret for nye skatteregler i den mellemliggende periode. Metoden vil næste år være den samme fra indkomstår 2022 til budgetår 2025 osv. Derfor vil usikkerheden om befolkningsprognosen første gang have betydelig indvirkning på indkomstår 2023 og derfor først på budgetår 2026 så længe, der vælges statsgaranti.

<u>Befolkningsprognosen fra Danmarks Statistik ift. vores egen prognose</u>
Statsgarantien fastlægges til kommende budgetår altid på baggrund af Danmarks Statistiks (DST) befolkningsprognose.

Det er et problem, hvis folketallet vurderes for lavt i en situation med statsgaranti. Det betyder bl.a., at det gennemsnitlige beskatningsgrundlag pr. indbygger teoretisk fastlægges for højt og det demografiske udgiftsbehov vurderes for lavt. Begge dele påvirker udligningsordningen negativt. Endelig påvirkes andelen af bloktilskuddet, som fordeles efter indbyggertal, også negativt.

Generelt har DST næsten altid haft det laveste folketalsskøn, hvor det kunne synes oplagt, at DST nedvurderede Næstveds skøn på baggrund af Næstveds geografiske placering i en landsdel, hvor mange nærliggende kommuners folketal er ”udfordret”. Det nye folketalsskøn 2024 fra DST matcher undtagelsesvis Næstveds prognose. DST har skønnet 84.842 borgere pr. 1. januar 2024. Næstveds prognose forventer tilsvarende 84.811 indbyggere, så forskellen er kun 31 indbyggere.

Næstveds befolkningsprognose ligger de kommende år højere end prognosen fra DST, og forskellene bliver hurtigt markante. Den primære årsag til, at Næstveds prognose er lidt højere, skyldes de meget store lokale forventninger til kommende boligbyggerier, som ikke tilsvarende indgår i prognosen fra DST. Samtidig har Næstved ikke indbygget en forudsætning

om hvornår ukrainere må formodes at rejse hjem. DST har derimod indbygget i deres prognose, at alle forventes hjemrejse inden udgangen af 2024.

Fremadrettet er der i både statsgarantimodellen og selvbudgetteringsmodellen foretaget et mere forsigtigt princip ift. forventningerne af folketallet. Det skyldes både at der ikke ses nogen markant bevægelse i eget folketal i 2023, og samtidig den udfordring med ikke at bevæge sig fra langt fra DST. På den baggrund er en del af befolkningstilvæksten i de kommende år nedskrevet i beregningerne i indtægtsmodellerne.

Endelig er det værd at bemærke at alle landsberegninger med folketal, fremadrettet bygger på forventningen fra DST-prognosen om, at alle ukrainere rejser hjem i løbet af 2024. Ændrer DST næste år denne forudsætning, så ændres de samme forventninger tilsvarende i Næstved til fastlæggelsen af budget 2025. Mange kan have egne forventninger til Ukrainesituationen, men Næstveds egne beregninger som væsentligt bygger på statsgaranti, kan hurtigt blive ugennemsigtige hvis skat, tilskud- og udligningsberegninger har egne forventninger der er meget afvigende fra de officielle landsudmeldinger.

Det naturlige vil normalt være alene at vælge Næstveds egen befolkningsprognose. Men så længe statsgarantien er det mest sandsynlige valg, så vil det statsgaranterede folketal altid skulle benyttes i det første budgetår. Der er kørt scenarier på hhv. Næstveds og DST' prognose, men der også kørt scenarier på et højere forventet folketal for at teste selvbudgetteringen, men der forventes ikke betydelige forskelle i folketallene i 2024, så der er kørt betydeligt flere forskellige scenarier på overslagsårene som mere yderliggående scenarier. Det primære er at finde en realistisk vægtning mellem de forskellige prognoser/scenarier. Det skyldes at så længe der stadig er så stor afhængighed af statsgaranti, så vil Næstved hele tiden være afhængige af et statsgaranteret folketal, og dermed også afhængig af DST', næsten permanent lave befolkningsprognose for Næstved.

Nedenfor er angivet beregninger, der bygger på hhv. DST' prognose og Næstveds prognose for 2024-2027. Til fastlæggelsen af fortsat statsgaranti i 2025-2027 er udarbejdet en ny tilpasset statsgarantimodel, der trods alt løfter med en mere faktisk forventet stigning i folketallet, men forsøger at nærme sig DST grundet betydelig usikkerhed omkring ukrainerne, som DST har indbygget i deres prognose, alle med forventet hjemrejse inden udgangen af 2024.

Befolkningsprognose antal indbyggere pr. 1. januar	2024	2025	2026	2027
Næstved Prognose	84.811	85.267	85.664	85.918
Danmarks Statistik (DST) prognose	84.842	84.548	84.669	84.798
Difference	-31	719	995	1.120
Forventet tilpasset folketal	84.842	84.792	85.051	85.243
Danmarks Statistik (DST) prognose	84.842	84.548	84.669	84.798
Difference	0	244	382	445

Baggrund for budgettering af skatter, bloktilskud og udligning
Dette notat beskriver budgetteringen af kommunens skatter, bloktilskud og udligning for budget 2024-2027. Der er taget udgangspunkt i de udmeldte tal for 2024 fra statsgarantien. I overslagsårene 2025-2027 er budgetterne fastsat med forventning om fortsat valg af statsgaranti beregnet ud fra KL's tilskudsmodel. Modellen beregner de forventede indtægter ud fra dels kommunernes forventede befolkningstal og det statsgaranterede folketal, dels den forventede indkomstskat og dels den skønnede tilskud og udligning på landsplan. Byrådet skal i forbindelse med 2. behandlingen af budgettet vælge, om der budgetteres med statsgaranti eller selvbudgettering i 2024.

Ændringer i skatteskøn fra år til år
I forhold til de skatteskøn fra sidste års budgetlægning i indkomstperioden 2021-2023, der nu danner grundlag for fastlæggelsen af det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2024, er der betydelige ændringer i de enkelte indkomstår.

Væksten vedr. indkomstår 2021 var sidste år skønnet med 8,6%. i september for hele landet. Dette er nedskrevet med 0,3% for hele landet i forhold til sidste år, og i Næstved er nedskrevet med 0,4% til nu 7,9%.

Indkomstår 2022 er tæt på at være slutlignet. Sidste år lå vækstskønnet hos både landet og Næstved på 1,6%. Her ventes en stigning for hele landet på yderligere 1,9%-point og for Næstved på kun 1,1% ift. sidste år. En forskel på 0,8% point er mærkbar i budgetlægningen. 3 måneder tidligere i 2023 var både landet og Næstved vurderet med et samlet vækstskøn på 5,4%, så der er sket en væsentlig nedskrivning siden Økonomiaftalen for 2024 blev indgået.

Det mere usikre skøn for indkomstår 2023 er opskrevet med hele 2,4%-point for hele landet til nu 4,9%, og med kun 1,3% for Næstved i forhold til sidste år til nu 3,6%. En forskel på 1,1% point oven i forskellene fra 2021 og primært 2022 er voldsom for budgetlægningen, og betyder at den fremadrettede skattegevinst ved selvbudgettering rykker længere og længere væk fra statsgarantien.

2024 vurderes på nuværende tidspunkt at stige yderligere 0,9% i både landet og Næstved, begge steder til 4,4%, men udgangspunktet fra tidligere år er langt lavere i Næstved end for resten af landet, jf. effekten fra 2021-2023 som omtalt ovenfor. Det betyder at det selvbudgetterende skatteprovenu ligger 23 mio. kr. lavere end statsgarantien.

I overslagsårene 2025-2026 opskrives væksten i Næstved med hhv. 1,9% og 1,8% ift. sidste år. Begge år Forventes Næstved at lande på en vækst på 5,2%. På landsplan forventes de tilsvarende stigninger at udgøre hhv. 1,6% og 1,6% til hhv. 4,9% og 5,1%. Der fremgik ikke skøn vedr. 2027 fra sidste år, men niveauet udgør i både Næstved og for landet 5,0%.

Udskrivningsgrundlaget i Næstved ligger under landsgennemsnittet
Alle fremadrettede beregninger er nu foretaget på baggrund af forventningerne til indkomstår 2022. Der mangler omkring 0,7% skatteforhold, som ikke er slutlignede ved 23. skattekørsel pr. 12/9-23, hvilket er et normalt antal manglende slutlignet på dette tidspunkt af året.

Kr. 1.000							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Uskrivningsgrundlag (opgjort 2023, skøn 2022-2027)	14.737.658	15.140.512	15.684.828	16.374.369	17.219.820	18.123.604	19.030.925
Statsgaranteret udskrivningsgrundlag (skøn 2025-2027)	13.938.044	14.499.464	15.424.880	16.466.324	17.375.616	18.041.464	18.945.895
Forskel UG	799.614	641.048	259.948	-91.955	-155.796	82.140	85.030
Forskel provenu. Indkomstskat 25%	199.904	160.262	64.987	-22.989	-38.949	20.535	21.258
Egen vækst UG	7,9%	2,7%	3,6%	4,4%	5,2%	5,2%	5,0%
Vækst på landsplan	8,3%	3,5%	4,9%	4,4%	4,9%	5,1%	5,0%
Forskel vækst %-point	-0,4%	-0,8%	-1,3%	0,0%	0,3%	0,1%	0,0%

Næstveds helt grundlæggende problemstilling har i en årrække været, at væksten i udskrivningsgrundlaget (UG) traditionelt udvikler sig dårligere end gennemsnittet for hele landet, og at UG's niveau samtidig ligger væsentlig under landsgennemsnittet.

Alle indkomstårene 2021-2023 har haft nogle store vækstrater på landsplan. Næstved har haft betydelige mindre vækstrater i den samme periode, og særligt i 2022 og 2023 er forskellen til landet markant med forskelle på hhv. 0,8 og 1,3%-point. Det er egentlig desværre ikke så overraskende, for når økonomien er hårdt presset i samfundet, så klarer Næstved sig traditionelt bedre, og i opgangstider så klarer Næstved sig traditionelt dårligere. Næstved er ikke så konjunkturafhængig som gennemsnittet for hele landet.

Heldigvis fremskrives med den generelle vækst på landsplan ved fastlæggelsen af det statsgaranterede UG. For når Næstved år efter år udvikler sig dårligere end landsgennemsnittet, så er det samtidig også årsagen til, at det faktiske UG ligger betydeligt under det statsgaranterede UG fremadrettet i 2024-2025.

Vækstforventninger er betydeligt hævet til 2024. I den seneste Økonomisk Redegørelse fra august 2023 forventes en økonomisk vækst i udskrivningsgrundlaget på 4,4%. 3 måneder tidligere var forventningen fra ØR kun en vækst på 2,7%, som for Næstved udgjorde 2,6%.

Andre opmærksomhedspunkter til budget 2024.

Midtvejsregulering 2024

Den umiddelbare vurdering er at kommunerne bør kunne forvente en negativ midtvejsregulering i 2024. Der er modtaget betydelige indtægter fra Økonomiaftalen, som kompensation for forventede højere overførselsudgifter, grundet forventet højere ledighed. KL har meldt ud at overførselsskønnet på landsplan formentlig er vurderet for højt. Der er derfor afsat central pulje til finansiering af midtvejsregulering på 22 mio. kr. Usikkerheden går nu på den nye udmelding om forhøjet landsskøn i udskrivningsgrundlaget på 19,5 mia. kr. i Økonomisk Redegørelse ultimo august. For det modarbejder kun yderligere Økonomiaftalens forventning om højere ledighed og højere overførselsudgifter.

Finanslov 2024
I modsat retning trækker en kommende Finanslov, som måske kan indeholde flere penge efter at Regeringen har spillet ud med et ekstraordinært lønløft til udvalgte faggrupper på velfærdsområdet, for at løse rekrutteringsproblemer. Hvis regeringen beslutter en model, så lægges op til trepartsaftale og udmøntningen er foreløbig uafklaret.

Ejendomsskat
Usikkerheden er enorm omkring ejendomsskatterne afledt af de nye ejendomsvurderinger. Den kommunale andel af ejendomsskatterne vedrører alene grundskyld af grundværdierne. Der findes ingen fortilfælde for de nye provenuskøn som SKAT har udmeldt til kommunerne i august måned, som i den grad har påvirket de kommunale budgetlægninger, uafhængigt af Økonomiaftalen.
Reelt betyder tilbagemeldingerne om de mange fejlskøn på landsplan, som nu skal revurderes, at ingen tror på, at det seneste udmeldte provenuskøn fra august er retvisende. Det samme gør sig gældende med skønnene fra foråret, hvor kommunernes individuelle promillesatser, vedtaget ved lov, blev fastlagt på et forkert grundlag.
For Næstved betyder det at promillesatsen med de nye skøn teknisk er fastsat for lavt, hvorimod andre kommuner har fået fastsat en for høj sats. Kommunerne kan frem til 2028 kun beslutte at fastholde eller nedsætte promillesatsen, men ikke sætte den op. Det betyder at Næstveds grundskyldprovenu reelt bliver for lavt, i alle årene frem til 2028.
Der er ikke lagt op til det, men Næstved kan håbe på at der snarest kommer et mere retvisende skøn, som betyder at kommunerne af staten får genberegnet og besluttet mere retvisende provenusatser, som bedre afspejler det provenu kommunerne havde, inden de nye ejendomsvurderingers påvirkning på budgetterne.

Kollektiv straf
Skatterne for hele landet blev til budget 2023 samlet hævet mere end tilladt med 336 mio. kr., hvorfor Næstved over de næste 4 år skal medfinansiere en kollektiv straf. Næstveds andel udgør i 2023 1,19 mio. kr. Den kollektive afregning vil over årene vokse, og i 2027 vil den kollektive straf udgøre 100%, som for Næstved udgør 4,77 mio. kr. der modregnes årligt i bloktilskuddet.

Udsigterne til risikoen for en skattestigning, og en yderligere kollektiv straf til budget 2024, ser langt værre ud. En potentiel skattesanktion på 313 mio. kr. alene bare fra én kommune har været fremme i medierne, og flere borgmestre har været ude at ligge pres på andre kommuner, for at begrænse skattestigningerne. Resultatet kan først opgøres efter kommunernes endelige budgetvedtagelser, men potentielt kan den samlede skattesanktion sandsynligt ende i intervallet 600-700 mio. kr. Næstved kan derfor ende med at blive straffet kollektivt med en yderligere sum i 2024-2028, som er endnu større end straffen der allerede er indarbejdet for 2023-2027.

Det er endnu aldrig forekommet at kommunerne er trukket i det betingede bloktilskud, da kommunerne hvert år har formået at overholde de samlede fælles udmeldte service- og anlægsrammer til budgetlægningen. Forventningen må også fortsat være at kommunerne i fællesskab får forhandlet sig frem til at komme i mål til budget 2024, selvom særligt den fælles anlægsramme meldes udfordret.

Selskabsskatten i Næstved under landsgennemsnittet
Næstved har til budget 2024 en faktisk stigning i selskabsskatten på 70,6%. Der er tale om et provenu på 68,0 mio. vedr. indkomstår 2021, som kommer til udbetaling i 2024 (sidste år udgjorde provenuet 39,8 mio. kr.). Så der er tale om en procentuel voldsom stigning i Næstved på trods af at landet samlet er steget med 39,8%. Provenuet i Næstved udgør dog kun 0,47% af provenuet for hele landet i budget 2024. Provenuet pr. indbygger udgør i Næstved 801 kr., hvorimod gennemsnittet for hele landet udgør 2.446 kr.

Stigningerne forventes foreløbig at have nået højdepunktet i 2024. I 2025 forventes et fald i selskabsskatten. Faldet i hele landet forventes at udgøre 14,9% når indkomstår 2022 skal afregnes i 2025. Her forventes Næstved provenu at falde 12,9 mio. kr., så det samlede provenu vil udgøre 55,1 mio. kr.

Historisk følger Næstved generelt ikke landsudviklingen vedr. selskabsskatterne, hvilket en landsandel i provenu på 0,47% bekræfter.
I 2024 modtages yderligere udligning af selskabsskat på 69,2 mio. kr. Udligningen er reelt højere end Næstveds eget selskabsskatteprovenu, og inkl. udligning udgør det samlede provenu herefter 137,2 mio. kr. svarende til 0,94% af hele landets provenu, hvilket fortsat er betydeligt lavere end de 1,42% som befolkningsandelen udgør.
Resultatet forværres dog i de år hvor selskabsskatten generelt stiger for hele landet, for så foretages også modregning til de forventede forhøjede selskabsskatter i det generelle bloktilskud, hvilket så medfører en yderligere samlet mindre indtægt i Næstved. Til gengæld har Næstved ofte en fordel når det går dårligt på landsplan, for så vil Næstved reelt få en gevinst via kompensation over bloktilskuddet.

Uanset situationen så ændrer det ikke på at Næstveds samlede provenu fra selskabsskatten ligger lavt ift. landsgennemsnittet.